

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Бондаренко К. В. Аналіз продуктивності праці.....	5
Volkova K. P. The problem of developing in business plans in Ukraine....	9
Губський М. Ю. Управління персоналом як інноваційна технологія сучасності.....	12
Кучеренко Н. О. Сучасні підходи визначення системи прийняття управлінських рішень в організації.....	17
Mokhonko G. A., Menko Y. I. Features of managing purchase logistics at industrial enterprises of Ukraine.....	21
Перезовова Д. Д., Василик О. Б. Порівняльний аналіз маркетингового контенту веб-сайтів інтернет-магазинів техніки та електроніки в Україні.....	24
Ралець С. Р., Фурдичко Л. Є. Вплив інфляції на купівельну спроможність населення.....	29

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Гарпуть О. З. Обробка статистичної інформації засобами комп'ютерних технологій.....	34
Грабельников О. М., Скородумова Л. Б. Мотивація до занять фізичним вихованням – запорука зміцнення здоров'я студентів закладів вищої освіти.....	39
Ільницька К. С., Решітник Ю. В. Методичні особливості вивчення нанотехнологій при підготовці вчителя фізики.....	45
Кондрашова А. В. Комунікативні виклики для студентів-програмістів на заняттях ESP.....	50
Lysenko T. P. Foreign language of specialty in higher education.....	55
Петруха М. І. Проблема домашнього насильства в Україні.....	58

Стовпюк Р. Д. Віртуальні мережеві технології в шкільному курсі інформатики.....	62
Струк А. В. Мовно-комунікативний компонент української етнопедагогіки у змісті підготовки майбутнього вчителя початкових класів.....	65

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Москалюк М. Ф. Партії як суб'єкти політики: сутність поняття та методологія дослідження.....	68
---	----

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Бондаренко К. В.,

студентка факультету економіки та управління бізнесом

ДВНЗ «Криворізький Національний Університет»

м. Кривий Ріг, Україна

Актуальність теми полягає у тому, що зростання продуктивності праці має велике господарське значення, оскільки підвищення ефективності використання трудових ресурсів сприяє збільшенню обсягу випуску і реалізації продукції, зниженню собівартості продукції та її ціни, підвищенню конкурентоспроможності продукції на ринку, збільшенню прибутків і відрахувань у бюджет та фонди, зміцненню фінансового стану підприємства, забезпечує формуванню іміджу підприємства, дозволяє виявити основні фактори впливу на продуктивність праці.

Продуктивність праці як економічна категорія відображає зв'язок між обсягом виробництва і відповідними затратами праці. Стосовно сфери матеріального виробництва продуктивність праці означає здатність людини створювати за одиницю часу певну кількість матеріальних благ. Чим більше продукції виробляється за одиницю часу або чим менше робочого часу витрачається на виробництво одиниці продукції, тим вища продуктивність праці [1].

Продуктивність – рухливий і динамічний показник результативності праці та ефективності виробництва, який змінюється під впливом численних факторів. Оскільки продуктивність праці має визначальне значення для розвитку окремого підприємства та всього сільського господарства, суміжних з ним галузей і країни в цілому,

фахівці, керівники, власники та наймані працівники повинні постійно шукати шляхи й резерви її підвищення.

З'ясовуючи економічний зміст продуктивності праці, треба мати на увазі, що праця, яка витрачається на виробництво тієї чи іншої продукції, складається з:

- живої праці, що витрачається на даний момент у процесі виробництва даної продукції;
- минулої праці, уречевленої у раніше створеній продукції, яка використовується як міра для виробництва нової продукції.

Під час вивчення продуктивності праці з урахуванням прийнятих вимірників витрат використовуються показники середнього даного, середньоденного, середньомісячного(квартального, річного) вироблення одного робітника [2]. Розрахунок цих показників проводиться таким чином:

- середнє годинне вироблення:

$$W_q = Q/T_q$$

Де: Q – обсяг продукції(робіт, послуг)

T_q – фактично відпрацьовані людино-години.

- середнє денне вироблення:

$$W_d = Q/T_d$$

Де: T_d – фактично відпрацьовані людино-години

- середнє місячне(квартальне, річне) вироблення робочих:

$$W_p = Q/T_p$$

- середнє місячне(квартальне, річне) вироблення працюючих:

$$W = Q/T$$

Де: T – середньооблікова чисельність робочих [4].

Взаємозв'язок між годинною, денною і місячною продуктивністю праці:

$$W_d = W_q \times T_{pд}$$

Де: $T_{pд}$ – середня тривалість робочого дня.

$$W_p = W_d \times T_d = W_q \times T_{pд} \times T_d$$

Де: T_d – середня тривалість робочого місяця (кварталу, року)

$$W = W_d \times T_d \times dp = W_p \times dp$$
$$dp = T_p/T$$

Де: dp – доля робочих в загальній чисельності населення

Взаємозв'язок між виробництвом праці, середнього денним виробленням, використанням робочого часу і структурою промислово – виробничого персоналу математично можна представити у вигляді наступної мультиплікативної моделі:

$$W = a \times b \times c \times d = W_q \times T_{pд} \times T_d \times dp$$

Де: W – середньорічне вироблення одного працюючого

a – середньорічне денне вироблення одного робочого

b – середня тривалість робочого дня, годину

c – доля робочих в загальній кількості промислово-виробничого персоналу

d – середнє число днів, відпрацьованих одним робочим за годину [5].

Трудові ресурси підприємства є головним ресурсом кожного підприємства, від якості й ефективності використання якого багато в чому залежить результати діяльності підприємства і його конкурентоздатності. Трудові ресурси надають руху матеріально-речовинним елементам виробництва. Створюють продукт, вартість і прибавочний продукт у формі прибутку. Відмінність трудових ресурсів від інших видів ресурсів підприємства полягає в тім, що кожен найманий робітник може відмовитися від запропонованих йому умов і зажадати зміни умов праці і модифікації неприйнятих, з його погляду, робіт, перенавчання іншим професіям і спеціальностям чи у кінцевому рахунку, може, нарешті, звільнитися з підприємства по власному бажанню [3].

Центральною ланкою аналізу ефективності використання трудових ресурсів є аналіз продуктивності праці. Його здійснюють, як правило, в такій послідовності: дають оцінку досягнутому рівню продуктивності праці, його динаміці і вивчають взаємозв'язок різних показників продуктивності праці; визначають вплив на продуктивність праці екстенсивних й інтенсивних факторів, виявляють не використані резерви підвищення продуктивності праці.

Література:

1. Економічний аналіз: Практикум. Навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець: О. В. Олійник. – Житомир.: ЖТТІ. 2000. – 416 с.
2. Костенко М. Я. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

3. Федоренко К. О. Історія економіки. Навчальний посібник. – Київ: Єдиноріг, 2006. – 287 с.
4. Протопопова В. О., Полянський А. Н. Економіка підприємства. Київ: ЦУЛ, 2005 – 220 с.
5. Руденко Л. В., Подольська В. О., Яріш О. В. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ТМЦ «Укоопосвіта», 2003 – 422 с.

THE PROBLEM OF DEVELOPING IN BUSINESS PLANS IN UKRAINE

Volkova K. P.,

Student of the Faculty of Menegment and Marketing

National Technical University of Ukraine

“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Kyiv, Ukraine

The business plan is a carefully planned document that reveals all the advantages and disadvantages of any created project and allows to determine business activity vector, predict the livelihoods of the new idea, identify the required financial contribution, and find sources of funding. The process of developing a business plan comprises the following stages: defining the goals, collecting the necessary information, consulting experts, structuring a business plan and presenting it to the potential investors.

The main functions of developing a business plan are:

- assessment the potential of the idea, its strengths and weaknesses, the probability of implementation;

- deduction of all expenses and search for sources of financing;
- definition of the firm direction, activities and vectors of its development;
- assessment of the competitiveness;
- determination of the potential risk degree;
- identification of partners for the implementation of the planned project;
- approximate calculations of the positive results of the idea implementation within next several years.

The business plan as an information platform is required by the following categories:

- managers – to create a business plan and its implementation;
- investors – for clear indication of the future fate of their finances;
- owners – in case the business plan is created for the development and refurbishment of an existing company [1, p. 75-76].

In the current crisis conditions, business plans are created for the improvement, refurbishment, modernization, development of existing business activities. However, in any case, investment projects are required, which is much more complicated. Investment funds are vital for managers in case they do not have their own financial strength to ensure the realization of their ideas. In order to receive financial support, an important role is playing an information field enabling entrepreneurs and economists to be aware of such investment projects existence.

The main problem of Ukraine is the lack of such information fields. Consequently, the information deficiency often prevents entrepreneurs from starting or developing their entrepreneurial activity, their own business, etc. Another problem, equally important, is the fear of risk. After all, since 1991, Ukraine has become a market economy. And it is in a market economy any business activity is associated with high risk. The number of bankruptcies is impressive. According to statistics for 2016, 1524 companies went bankrupt in Ukraine, while another 2073 enterprises were in the process of bankruptcy [2].

However, it should be noted that according to the data annual report of “Global Bankruptcy Report 2017” Ukraine, Germany and France reduced the level of bankruptcy of enterprises, while in the USA the number of bankrupt enterprises became 2.9 % higher [3].

According to US bankruptcy services, 98 % of business failures are due to poor governance (45 % – incompetence, 20 % – lack professionalism, 18 % – lack managerial experience, 9 % – lack experience in production, 3 % – lack of compliance 2 % – fraud, 1 % – natural disaster) and only 2 % – reasons that do not depend on the quality of management of the firm [4].

Over the past few years, the development trend has sharply started to increase worldwide, including Ukraine. Service industry has been rapidly developing, which leads to an intensification of competition. Due to these factors, Ukrainians experience a severe shortage of investment resources, information awareness in this area, financial security, etc. Hence, the Ukrainian government is to promote better business plans, support new enterprises and disseminate as much content as possible to the information platform for better perception and understanding of business.

References:

1. Ноздріна Л. В. Управління проектами: Підручник / Л. В. Ноздріна, В. І. Ящук, О. І. Полотай [за заг. ред. Л. В. Ноздріної]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
2. Бордюг В. М. порівняльний аналіз законодавства України та економічно розвинених країн з питань банкрутства / В. М. Бордюг. // Молодий вчений. – 2018. – №10. – С. 300–303.
3. Global Bankruptcy Report 2017 [Електронний ресурс] // Dun & Bradstreet Worldwide Network. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://dnb.ru/media/entry/56/217433_Global_Bankruptcy_Report_2017_9-20-17.pdf.

4. Богів Я. С. Формування бізнес-плану підприємства [Електронний ресурс] / Я. С. Богів // Економічна наука. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2010/26.pdf.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАНОСТІ

Губський М. Ю.,

*студент факультету економіки та управління
Черкаський державний технологічний університет
м. Черкаси, Україна*

Нинішня ситуація в економіці України, що формується під натиском економічної кризи або посиленням конкуренції в ринкових відносинах вимагає від бізнесу пошуку і використання нових способів підвищення продуктивності діяльності підприємства в цілому. Так як конкурентні переваги на ринку сучасні компанії отримують не тільки за рахунок більш раціонального використання ресурсів, а й за рахунок наявного кадрового потенціалу, тому персоналу організацій відводиться важлива роль в розвитку компаній. Сучасні інноваційні технології в управлінні персоналом стимулювали підняття ролі людських ресурсів на новий рівень. Задля повного розуміння поняття «інноваційної технології», необхідно ознайомитись з поняттям «інновація».

На думку Н. А. Краснової, інноваціями можна вважати набір оптимального поєднання мінімально можливих ресурсів організації для створення і просування інноваційного продукту в умовах обмеженого ринкового середовища для досягнення максимально можливого фінансового результату чи іншої вигоди [1].

Досліджуючи поняття «інновації», можна зрозуміти, що під ним розуміється система, яка легко трансформується під ринкові зміни та дозволяє ефективно створювати і розвивати персонал організації. В світовій практиці не існує чіткої класифікації інноваційних технологій у сфері управління персоналом, але найбільш відомою є класифікація на основі процесів управління персоналом.

У процесі формування та атестації персоналу організацій, за думкою більшості науковців в цій галузі, лідерами є такі технології:

Хедхантинг, що означає прямий пошук, тобто цілеспрямований підбір кандидатів на затребувані позиції менеджерів різних ланок, тобто працівників, від діяльності яких залежить досягнення кінцевих результатів діяльності компанії [5].

Е-рекрутмент (тобто інтернет-система підбору кадрів, відмінною рисою якої є від відкриття вакансії до прийому на роботу співробітника – автоматизація всіх етапів роботи з передбачуваними претендентами на робочі місця) [4; 5].

Технологія «ассесмент-центр» (Від англ. Assessment – оцінювання). Ця технологія створена для відбору, навчання і розвитку персоналу і в останній час має гарну оцінку від провідних іноземних компаній.

Зосередимо дослідження саме на технології «ассесмент-центр». Суть програми полягає в тому, що претендент на роботу виконує ряд завдань в обраному виді діяльності, у відповідях виявляються його вміння та професійно важливі якості для даної посади. Ступінь максималізації цих якостей проходить оцінку фахівцями в цій галузі за дійсними оціночними шкалами. На підставі оцінок робиться висновок про придатність кандидата до даної роботи або про його просування по службі тощо [6].

Якщо організація має недостатню кількість активного персоналу, то згодом виникне потреба в залученні в організацію фахівців, які мають здатність швидко генерувати ідеї або приймати нестандартні інноваційні рішення. Недостатня кількість творчого персоналу призупиняє процес розвитку підприємства, за рахунок впливу факторів зовнішнього середовища. Існує ряд факторів, що сигналізують про необхідність запровадження і використання нових технологій в сфері управління персоналом організації, а саме [2; 3]:

- різке зменшення показників зростання і розвитку виробництва;
- нестабільний стан економіки країни;
- зменшення витрат бізнесу на персонал;
- зниження продуктивності праці персоналу;
- високий показник плинності персоналу.

Для того, щоб створити або покращити розвиток персоналу сучасні іноземні компанії створюють власні наукові центри, університети, а також запроваджують в своїй діяльності систему наставництва, яка дозволяє новим співробітникам швидко набути або розвинути необхідні професійні якості.

Ще одним із методів забезпечення організації професійним персоналом є створення постійно діючої системи рекрутингу, що означає певний комплекс дій для пошуку і підбору необхідних кадрів. Більшість великих компаній має окрему посаду HR-менеджера або рекрутера, завданням якого і є підбір персоналу.

Для пошуку і підбору персоналу потрібно багато зусиль, тому для покращення якості і швидкості закриття вакансій більшість підприємств переходять на дистанційний хедхантинг, що означає формування уявлення про кандидата на основі інформації із соціальних мереж, або дистанційний рекрутинг – відеоопитування.

Ще одним напрямом інноваційного управління персоналом є мотиваційна система. Науковці виділяють два види мотивації праці, але ми звернемо увагу на найбільш продуктивний вид мотивації – матеріальну.

Матеріальна мотивація персоналу являє собою унікальний спосіб стимулювати продуктивність праці працівників та їх бажання виконувати свої обов'язки якісно та в тих обсягах, які є необхідними. Матеріальна мотивація являє собою системи грошових винагород, яка в себе включає премії, заробітну плату, доплати, бонуси, пільги та ін. Матеріальна мотивація, за статистичними даними, основний стимул до праці в Україні. Орієнтація на мотивацію у вигляді заробітної плати присутня у 63 % працівників, а цікавість до змісту роботи – тільки у 7 % робітників [7].

Враховуючи проведені дослідження інноваційних методів управління персоналом підприємству необхідно дотримуватись даних трьох пунктів:

По-перше, перед застосуванням нових технологій у сфері управління персоналом потрібно сформулювати бюджет саме на ці витрати. Необхідно створити фонд для запровадження інновацій і нових підходів, щоб розвиток персоналу став невід'ємною частиною діяльності організації.

По-друге, головним ініціатором розвитку повинно виступати керівництво компанії. Відсутність ініціативи з боку керівництва несе за собою втрату ініціативності у співробітників, які не бачать підтримки, тому більшість ідей так і залишається на папері.

Останнім пунктом є саме розуміння того, що розвиток творчого потенціалу співробітників є шляхом до загального інноваційного розвитку системи управління персоналом на підприємстві.

Під час впровадження нових технологій в управлінні персоналом, необхідно також враховувати можливі перешкоди або ризики, які

доведеться подолати за для досягнення своїх цілей. Такими ризиками можуть бути:

- недостатня кількість або повна відсутність працівників в компанії, які мають лідерські якості і бажання вести за собою персонал;
- відсутність творчого потенціалу у працівників та низький рівень освіти;
- мала забезпеченість коштами компанії для створення програм навчання і розвитку персоналу;
- відсутність часу для самовдосконалення працівників через робоче перевантаження.

Отже, можна зазначити, те що шлях інноваційного розвитку управління персоналом має безліч складностей і ризиків, але, як показує практика, застосування інноваційних технологій в системі управління персоналом призводить до різких позитивних змін у всіх сферах діяльності організації (в ефективному використанні ресурсів, у взаємовідносинах з партнерами і звичайно у підвищенні продуктивності праці). Розуміння необхідності впровадження нових технологій в управлінні персоналом дає великий шанс збільшити взаємовигідність праці між компанією і працівниками.

Література:

1. Краснова Н. А. Інновації в економічних теоріях різних шкіл. *Економіка та менеджмент інноваційних технологій*. 2013, № 12, URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2013/12/3476>
2. Граждан О. Б. Інноваційні підходи до управління персоналом підприємства URL: <http://www.slideshare.net/alegre380/ss-27864884>
3. Короленко С. М., Короленко Р. В., Судакова Ю. О. Коучинг як інноваційний інструмент ефективного управління персоналом. *Економіка. Управління. Інновації*. Житомир, 2013. № 1, с. 53-60

4. Иванов А. Мой любимый рекрутинг. URL: http://www.hrmaximum.ru/articles/library_online/selection_and_adaptation/365/
5. Тибилова Т. М. Как качественно оценить человека. *Настольная книга менеджера по персоналу*. СПб, Питер, 2010, 208 с.
6. Klaus Letsievsky, Christoph Ferch-Revere. Assessment Center. Как успешно пройти тестирование в центре оценки специалистов (SmartBook). URL: <https://www.livelib.ru/book/1000368740-tg-assessment-center-kak-uspeshno-projti-testirovanie-v-tsentre-otsenki-spetsialistov-letsievskij-klaus-d-ferchrjover-k-letsievskij-klaus-d>
7. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Кучеренко Н. О.,

*студентка Інституту бізнесу, економіки і інформаційних технологій
Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна*

Підприємство – це основна первинна характерна одиниця в економічній системі, що, виготовляючи й реалізуючи вироби, забезпечує досягнення своїх цілей. Головна ціль – одержання мах прибутку в довгостроковій перспективі. Для здійснення головної мети підприємство вирішує ряд завдань. Центральне завдання – повне й своєчасне задоволення потреб споживача, що є вищим змістом і нормою діяльності кожного трудового колективу. Воно повинне забезпечувати конкурентоспроможність своєї продукції на основі її високої якості,

гнучкого відновлення залежно від постійно мінливого попиту. Підприємство забезпечує розвиток і підвищення ефективності виробництва, робить і освоює нову техніку. Організує роботу раціоналізаторів і винахідників, забезпечує соціальний розвиток колективу, створює сприятливі умови для працівників і охорону навколишнього середовища. Для нього характерно виробничо-технічна й організаційно-економічна єдність, а так само господарська самостійність.

Всі підприємства в менеджменті є організаціями. Організація становить основу миру менеджерів, є причиною існування менеджменту. Створення відділів (підрозділів) шляхом групування аналогічних виробничих функцій і службовців дозволяє домогтися більше ефективного управління, необхідної гнучкості керівництва компанією в період розширення її господарської діяльності.

Методи розподілу обов'язків по відділах залежать від покладених в основу ознак [1]:

- по-перше, за принципом розподілу на рівні по розмірі групи, цей метод застосовується, коли професійні працівники однакові, а для досягнення якої-небудь мети необхідно певне число людей;
- по-друге, по функціональній ознаці, це найпоширеніший спосіб створення відділів по виробництву, маркетингу, кадрам, фінансовим питанням і т. д. Їхнє число залежить від потреб самої організації;
- по-третє, по територіальній ознаці, цей спосіб найпоширеніший у випадках, коли підприємство здійснює свою діяльність на території різних районів, всі види операцій компанії на даній території можуть бути доручені регіональному керуючому по збуті;
- по-четверте, на основі випуску продукції, цей спосіб у цей час одержує все більше поширення на великих підприємствах, що розширюють асортименти виробленої продукції, де інший метод привів би лише до ускладнення структури організації;

– по-п'яте, на основі інтересів споживача, у тих галузях, де покупець є ключовим чинником, його інтереси впливають на структуру організації [2; 3].

Це особливо характерно для служби сервісу. У великі по масштабах діяльності організаціях використовуються всі або деякі з вищенаведених засобів.

Прийняття управлінських рішень є важливим елементом в адміністративному менеджменті. У теорії прийняття рішень існує три типи моделей прийняття рішень у залежності від ступеня інформованості особа яка приймає управлінські рішення:

- модель прийняття рішень в умовах визначеності, у цій моделі особа яка приймає управлінські рішення знайома з визначеністю наслідку реалізації будь-якої альтернативи чи обраного рішення;
- модель прийняття рішень в умовах ризику, особа яка приймає управлінські рішення знає імовірність появи результату чи наслідків для кожного вибору;
- модель прийняття рішень в умовах невизначеності, особа яка приймає управлінські рішення не знає імовірність появи результату для кожної альтернативи.

Отже, наявність чи відсутність інформації, її повнота, своєчасність і вірогідність визначає умову (визначеність, ризик чи невизначеність) прийняття управлінських рішень і, в остаточному підсумку, можливість створювати модель поведінки системи, визначену «законом необхідної розмаїтості і швидкодії». Усякий процес рішення проблем, як він описується одним з найбільших фахівців в області управління – Расселом Акоффом, припускає наявність наступних компонентів:

- особа приймаюча рішення – це той, кому має бути вирішувати проблеми, це може бути як властиво керівник, так і якийсь колегіальний орган або навіть великий колектив;
- керовані змінні – набір заходів і їхніх параметрів, якими може управляти особа, що приймає рішення, так здобуваючи автомобіль, покупець може вибирати марку й модель автомобіля, додаткове встаткування салону, спосіб фінансування покупки й т. д., ці змінні можуть бути кількісними (наприклад, потужність двигуна автомобіля) або якісними (наприклад, кольори автомобіля);
- вибір, тобто ухвалення рішення – це процес знаходження ліній поведження (стратегій), обумовлених значеннями однієї або великого числа керованих змінних, повинне існувати не менш двох можливих стратегій, у протилежному випадку проблеми не виникає, тому що немає вибору, у принципі, можливі ситуації, у яких може існувати й нескінченна безліч ліній поведження;
- некеровані змінні – ситуації, охоплювані проблемою, якими не може управляти особа, що приймає рішення, але які разом з керованими змінними можуть впливати на результат його вибору [2; 3].

Література:

1. Пітер Друкер. Задачі менеджменту в XXI столітті = Challenge management in 21 century. – К.: «Вільямс», 2013. – .272. с.
2. Пітер Друкер. Практика менеджменту = The Practice of Management. – К.: «Вільямс», 2013. – 400. с.
3. С. Покрапивний, В. Колот. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. – К.: Видавництво КНЕУ, 2014.

FEATURES OF MANAGING PURCHASE LOGISTICS AT INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Mokhonko G. A.,

Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor of the Department of Management

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Kyiv, Ukraine

Menko Y. I.,

Student of the Faculty of Management and Marketing

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Kyiv, Ukraine

Today, at the stage of economic development, logistic activities are becoming more widespread due to the systemic approach that manifests itself in the management of material flows. Procurement of material and technical resources, which are the source part of the logistics chain, cause the functioning of the production process, price, quality, and, consequently, the competitiveness of products, which determines the worthy position of procurement logistics in the logistics system of the enterprise.

Modern facilities of the enterprises are being implemented insufficiently due to the low efficiency of their logistics activities, in particular, due to inadequate provision of material and technical resources. This calls for the use of procurement logistics management [1]. So, most modern companies understand that logistics is one of the most effective and effective tools for improving the efficiency of doing business. It is the active involvement of

Ukrainian enterprises in global supply chains, the output of domestic producers to world markets obliged managers of industrial, enterprises to focus on the logistics of their business, the organization of logistics processes (procurement, production, distribution), as well as the ability to reduce logistics costs for account of effective cooperation with logistic operators [2].

The main problems of logistics in Ukraine, which hinder the efficient development of the logistics business, exist in the warehouse logistics sector, which is not capable of satisfactorily satisfying demand in a satisfactory manner. So, unlike in Western Europe and the USA, where domestic logistics is 6 % and 22 %, in Ukraine, more than 50 % of the official logistics market is represented in the domestic part of the customer service companies, where warehousing plays a decisive role. Therefore, at present, domestic logistic companies have little chance of competition in entering the Ukrainian market of foreign 3PL and 4PL operators [3]. Exiting this situation for Ukrainian logistics companies can be represented by the search for new ways to develop and implement common strategies for close customer relationships, since these opportunities are not so affordable for foreign operators.

The essence and problems of the logistic management of the enterprise were considered in his writings by Y. Kricavsky and L. Frolov. So, analyzing the work of V. I. Kricavsky, we can say that the logistics of procurement of planning and management, carried out in order to optimize the flow and time characteristics of processes, relate not only to the flow of materials, raw materials, purchased parts in the process of their movement from the supplier into the scope of initial production warehousing, but also the corresponding information flow. The interpretation of supply logistics by Y. V. Kricavsky is similar to O. V. Moroz and O. V. Muzika by definition. They interpret the functions of management (planning, organization, control) in the interpretation of supply logistics, and take into account the fact that the purchased material resources can be stored and sent immediately to production [1].

The process of material flow management in procurement logistics consists of two main parts:

- management of the disposition of material and technical resources, ie inventory management;
- regular analysis, selection and organization of supply of material and technical resources to the enterprise, that is, supply management.

Procurement logistics contains such a set of logistical activities that are significantly related to its management. Namely: identification and re-evaluation of needs, determination and evaluation of consumer requirements, decision to "make or buy", defining types of purchases, analysis of market behavior, identification of all possible suppliers, preliminary estimation of all possible sources, final evaluation and choice of supplier, delivery of material resources and related service, monitoring and evaluation of procurement. The listed logistics activities in the procurement management should be united by a single policy of relations with the main suppliers of material resources [4].

Consequently, the opportunities of enterprises in the domestic market are not fully implemented, because there are problems that impede the efficient development of logistics services at enterprises. It is precisely the use of logistic management of procurement of material and technical resources and the correct implementation of logistic activities contributes to the growth of logistics performance in industrial enterprises in Ukraine.

References:

1. V. M. Sobchyshyn Zakupivnelna logistyka i logistychno upravlinnya zakupivlyamy: sutnist, funkciyi ta vidminnosti / Sobchyshyn V. M. // Elektronne naukove faxove vydannya "Efektyvna ekonomika". – D: 2013 № 9 s. 39-40. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2308>

2. A. V. Ivanishcheva Suchasni napriamky rozvytku lohystychnykh tekhnolohii v Ukraini / A. V. Ivanishcheva. // Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia. Tom 15. Vyp. 3 (34). – 2016.
3. Prudkovskyykh V. Nyshy dlia lohystov / Kompanon, № 15, 24-30 aprelia 2006 r. – S.54-58.
4. Herasymov B. Osnovy lohystyky. / B. Herasymov, V. Zharykov, V. Zharykov. – M. : YnfraYnzheneryia, 2010.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МАРКЕТИНГОВОГО КОНТЕНТУ ВЕБ-САЙТІВ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНІВ ТЕХНІКИ ТА ЕЛЕКТРОНІКИ В УКРАЇНІ

Перевозова Д. Д.,

студентка інституту економіки та менеджменту

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

м. Івано-Франківськ, Україна

Василик О. Б.,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри підприємництва та маркетингу

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

м. Івано-Франківськ, Україна

Електронна комерція, e-commerce (або ж торгівля товарами в Інтернет) – одна з найбільш динамічних і успішних галузей в Україні.

В Україні 60 % населення використовує Інтернет хоча б раз на тиждень, 34 % роблять регулярні покупки он-лайн. Поява 4G значно прискорить зростання Інтернету. За даними Evo, в 2017 році український

e-commerce виріс на 30 % і склав приблизно 50 млрд грн. За оцінками аналітиків компанії, обсяг ринку електронної торгівлі в країні в 2018 році зросте до 65 млрд грн.

Зростання ринку e-commerce Наталія Кошова, директор по маркетингу Comfy, пояснює двома факторами: впливом інфляції і зростанням споживчого попиту.

Українці найчастіше купують через Інтернет одяг і електроніку, далі на черзі – FMCG-товари і продукти. Онлайн-складова присутня навіть в офлайн-шопінгу – споживачі спочатку вивчають товар і ціни на сайтах ритейлерів, а інтернет-магазини, в свою чергу, все частіше починають розвиток за моделлю маркетплейса [3].

Покупки в категоріях відрізняються по частоті, що природно. Згідно з дослідженнями Evo, техніку і електроніку купують в середньому 5,8 разів на рік. У 70 % випадків – це покупки в Інтернеті, і лише 30 % – в звичайних торгових точках. Основні причини цієї тенденції – низькі ціни і широкий асортимент в інтернет-магазинах [1].

Для дослідження нами було обрано 7 найпопулярніших інтернет-магазинів техніки та електроніки. Для порівняння якості веб-сайтів, ми обрали 5 основних критеріїв:

1. Інформаційне наповнення – повна та доступна інформація про обраний товар, чіткий опис як замовити та оплатити; зміст сайту відображає актуальну інформацію про акції та знижки які зараз проводяться.
2. Дизайн сайту – підбір кольорової гами, шрифтів та графічного оформлення не відволікають від змісту сайту; присутня стилістична цілісність; оригінальне оформлення.
3. Динамічність сайту – сегментація товарів, додаткова реклама інших ресурсів.
4. Юзабіліті («зручність користування») – зрозуміла навігація; інформативний контент.

5. Наявність інтерактивних сервісів – наявність зворотного зв'язку (поштова скринька, номери телефонів, посилання на соціальні мережі тощо), додаткових сервісів (порівняти товар, додати в обране тощо).

Таблиця 1

Оцінка якості веб-сайтів обраних інтернет-магазинів

№	Назва / сайт	Критерії оцінювання					Всього
		I	II	III	IV	V	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Rozetka https://rozetka.com.ua/	5	4	5	4	5	23
2	Алло https://allo.ua/	5	5	4	5	4	23
3	Comfy https://comfy.ua/ua/	4	5	4	4	5	22
4	Цитрус https://www.citrus.ua/	5	5	4	4	5	23
5	Фокстрот https://www.foxtrot.com.ua/	3	4	5	5	5	22
6	Ельдорадо https://eldorado.ua/	3	4	4	4	4	19
7	Мою https://www.mojo.ua/	5	4	5	5	4	23

Примітка. Оцінювання критеріїв проводилось за п'ятибальною шкалою.

Джерело: власне спостереження.

З огляду на отримані результати, можна виділити такі компанії як Rozetka, Алло, Цитрус та Мою які отримали максимальний результат стосовно ведення своїх сайтів. Варто відзначити, що функціонал та інформаційне наповнення досліджуваних сайтів є дуже подібним, важливу роль відігравав дизайн та простота пошуку необхідних товарів.

SEO (пошукове просування), контекстна реклама та e-mail-розсилки – ці три інструменти використовують всі без винятку інтернет-магазини з нашого списку [4]. В Comfy email-розсилки генерують близько 10 % продажів. Частка переходів за ними – близько 30 %. Олександр Жияєв, керівник digital-напрямку COMFY, відзначає, що найбільш ефективні транзакційні розсилки [3].

Головним лідером в e-commerce в Україні є Rozetka.ua, чий продажі в минулому році досягли позначки 350 мільйонів доларів [2].

Таблиця 2

Основні показники ефективності досліджуваних інтернет-магазинів

№	Назва / сайт	Кількість відвідувань, млн	Час на сайті за одне відвідування, хв	Кількість переглядів сторінок за одне відвідування
1	Rozetka https://rozetka.com.ua/	47,4	5,19	6,3
2	Алло https://allo.ua/	12,2	4,06	4,4
3	Comfy https://comfy.ua/ua/	5,16	5,02	5,3

4	Цитрус https://www.citrus.ua/	6,12	3,35	4,1
5	Фокстрот https://www.foxtrot.com.ua/	3,53	4,38	4,9
6	Ельдорадо https://eldorado.ua/	2,29	3,54	4,1
7	Мою https://www.mojo.ua/	2,35	2,54	2,9

Джерело: сформовано за допомогою similarweb.com

Таким чином, ефективність роботи інтернет-магазину техніки та електроніки залежить не тільки від якості веб-сайту, а й правильної реклами, яка створює трафік, а відповідно й продажі.

Література:

1. 52 % населення великих міст України купували в інтернеті – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://evo.business/52-naseleniya-bolshix-gorodov-ukrainy-pokupali-v-internete/> – Назва з екрана.
2. Дослідження ринку eCommerce в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://businessdrive.me/issledovanie-ryinka-ecommerce-v-ukraine/> – Назва з екрана.
3. Найбільш відвідувані інтернет-магазини квітня 2018 року – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://retailers.ua/news/tehnologii/7530-samyie-poseschaemyie-internet-magazyni-aprelya-2018-goda-krupneyshie-onlayn-riteyleryi-sokratili-poseschaemost> – Назва з екрана.
4. Як залучають трафік найбільші інтернет-магазини УАнету? – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lemarbet.com/razvitie->

internet-magazina/kak-privlekeyut-trafik-krupnejshie-internet-magazina-
uaneta/ – Назва з екрана.

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА КУПІВЕЛЬНУ СПРОМОЖНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Ралець С. Р.,

*студент Інституту економіки і менеджменту
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Фурдичко Л. Є.,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

В період з 2014 року, в Україні можна спостерігати економічну кризу, яка спричинила збільшення інфляційних процесів у країні і є актуальною. в сучасних умовах розвитку. Інфляція – тривале зростання загального рівня цін, що відображує зниження купівельної спроможності грошової одиниці [1].

Таблиця 1

Приріст індексів споживчих цін в період з 2014 по 2018 рр. (%)

Рік	Приріст інфляції, %
2014	124,9

2015	143,3
2016	112,4
2017	113,7
2018	109,8

**Джерело: [2]*

В 2014 році інфляція склала 24,9 %, в 2015 – 43,3 %, в 2016 – 12,4 %, в 2017 – 13,7 %, в 2018 – 9,8 %. Отже, темпи інфляції з 2015 року почали скорочуватись від галопуючої до помірної.

Інфляція негативно впливає на населення і в загальному на всю економіку країни. Для цього проаналізуємо формулу розрахунку інфляції.

$$\text{Індекс споживчих цін} = \frac{\text{Споживчий кошик у поточних цінах}}{\text{Споживчий кошик в цінах базового періоду}}$$

Прожитковий мінімум (споживчий кошик) – це вартісна оцінка споживчого кошика, що містить мінімальні набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, необхідних для збереження здоров'я людини і забезпечення її життєдіяльності [1]. Проте, споживчий кошик повністю не відображає реальних потреб населення. Це визнає навіть уряд, через це він веде рахунок офіційного споживчого кошика і реального. У 2018 році реальний споживчий кошик перевищував офіційний більше ніж на 100 % [3].

Задля збільшення купівельної спроможності громадян уряд проводить індексацію. Індексція – встановлений актами законодавства України механізм підвищення грошових доходів громадян, що дає можливість частково або повністю відшкодувати їм подорожчання споживчих товарів і послуг [2]. Основним важелем індексації є збільшення мінімальної заробітної плати, що призводить до збільшення

середньої заробітної плати. **Середня заробітна плата** – макроекономічний показник, що обчислюється як середнє арифметичне значення заробітних плат певної групи працівників. Розраховується, виходячи із фонду оплати праці працівників, премій, надвишок, винагород за підсумками роботи за рік та одноразових заохочень [2].

Таблиця 2

Значення середньої заробітної плати з 2014 по 2018 рр. (грн)

2014	3470
2015	4207
2016	5187
2017	7105
2018	8867

**Джерело: [2]*

Номинальна заробітна плата – це фактична сума грошей, яку отримує працівник від продажу своєї робочої сили та її функціонування [2].

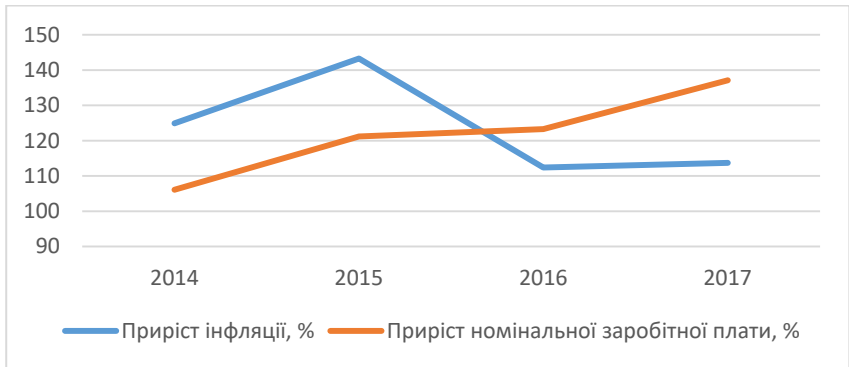
Таблиця 3

Приріст номінальної заробітної плати з 2014 по 2018 рр. (%)

2014	106,1
2015	121,2
2016	123,3
2017	137,1
2018	124,8

**Джерело: [2]*

Для оцінки зміни досліджуваних значень доцільно буде використати графік.

*Джерело: [2]

Рис. 1 Зміна зарплатної плати та інфляції

Рис. 1 показує, що з 2016 року приріст номінальної зарплатної плати перевищує приріст інфляції. Однією з причин зниження інфляції був перехід Національного банку України до таргетування інфляції. Таргетування інфляції (inflation targeting) – монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу. Відповідальність центрального банку обумовлена можливістю використання усього переліку інструментів монетарної політики, у випадку загрози недотримання визначеного значення таргету. Значення офіційного показника інфляції 5 % +/- 1 % [1].

Отже, на основі проведених досліджень, можна прогнозувати поступове збільшення купівельної спроможності населення, адже спостерігається стабільне збільшення зарплатної плати. Також зменшення інфляції до запланованого Національним банком України призведе до високого рівня купівельної спроможності.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/>
3. Офіційний сайт «Укрінформ» [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://www.ukrinform.ua>

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ОБРОБКА СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Гарнень О. З.,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри математики та інформатики і методики навчання
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Сьогодні важливого значення набувають проблеми інтенсифікації й оптимізації навчально-виховного процесу, активізації пізнавальної діяльності, розвитку творчого мислення. Сучасні інформаційні технології навчання (СІТН) значною мірою сприяють розв'язуванню цих та інших завдань, які постають перед системою освіти. Науковцями розглядаються питання, пов'язані з використанням інформаційних технологій у навчанні математичних дисциплін у різних аспектах. Актуальними є питання розробки й упровадження комп'ютерного лабораторного практикуму «Розв'язування задач з теорії ймовірностей і математичної статистики програмними засобами обчислювальної техніки».

Теорія ймовірностей та математична статистика належить до математичних основ інформатики і є важливою складовою фундаментальної підготовки як фахівців з інформаційних технологій, так і педагогів. Крім того, ймовірісно-статистичні методи використовуються в різних галузях науки, зокрема біології, медицині, моделюванні, розпізнаванні образів, прийнятті рішень, психології, педагогіці тощо. Для майбутніх учителів чи спеціалізованих фахівців (не тільки інформатики, фізики чи математики) знання методів теорії ймовірностей та

математичної статистики є необхідними для здійснення аналізу даних у дослідженнях [1, с. 69].

Оперативна, якісна і точна обробка великих масивів статистичної інформації може бути виконана лише з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки. Наявність потужних, надійних і разом з тим простих в експлуатації програмних продуктів статистичного аналізу звільняє дослідника від рутинних операцій, розширює сферу застосування статистичних методів в різних галузях людської діяльності, сприяє появі якісно нових можливостей статистичного аналізу і моделювання даних. Використання пакетів прикладних програм – це єдиний реальний практичний інструмент розв'язування задач багатофакторного кореляційно-регресійного та аналізу в багатовимірному просторі.

Програмне забезпечення статистичних досліджень досить розвинуте. Сучасний ринок програмних продуктів пропонує різноманітні пакети програм для статистичної обробки даних [2; 3]. Всесвітньо відомі статистичні пакети для комплексної обробки даних: BMDP, SPSS, SAS, Systat, Minitab, S-Plus, Statgraphics Statistica та інші [4; 5].

Використання згаданих пакетів програм дає змогу автоматизувати процес статистичного дослідження в таких напрямках: створення файлів даних і таблиць; групування даних; графічний аналіз даних; розрахунок варіаційних характеристик вибіркової сукупності; побудова рядів розподілу; аналіз рядів динаміки і прогнозування їх майбутніх рівнів; кореляційно-регресійний аналіз; багатомірний аналіз [6, с. 157-226].

Тому, на нашу думку, вивчати можливості і володіти навичками аналізу та обробки статистичних даних з використанням сучасного програмного забезпечення потрібно у ВНЗ під час професійної підготовки майбутніх фахівців.

Проаналізувавши навчальні плани та програми для студентів напрямів підготовки «Математика» та «Інформатика» є зміст впровадити

у навчальний предмет ВНЗ комп'ютерний практикум «Розв'язування задач з теорії ймовірностей і математичної статистики програмними засобами обчислювальної техніки», який спрямований на оволодіння студентами інструментарієм обробки статистичної інформації засобами комп'ютерних технологій, використання яких значно полегшує й прискорює обчислення статистичних показників, складання статистичних таблиць і побудову графіків, а також розширює можливості для аналізу та наочного подання статистичних даних. В якості програмного забезпечення курсу вибрана програма Microsoft Excel, яка є доволі розповсюдженою та однією з найпопулярніших сьогодні програм роботи зі статистичними даними, а також пакет статистичного аналізу STATISTICA. MS Excel – це електронна таблиця з досить потужними математичними можливостями, де деякі статистичні функції є просто додатковими вбудованими формулами. Але у MS Excel неможливо побудувати якісні наукові графіки. Безумовно, MS Excel добре підходить для накопичення даних, проміжного перетворення, попередніх статистичних обчислень, для побудови деяких видів діаграм. Проте остаточний статистичний аналіз необхідно робити в програмах, які спеціально створені для цих цілей.

Для досягнення результативності статистичний пакет повинен відповідати певним вимогам: модульність; можливість асистування при виборі способу обробки даних; використання простої проблемно-орієнтованої мови для формулювання завдання користувача; автоматична організація процесу обробки даних та зв'язків з модулями пакета; ведення банку даних користувача і складання звіту про результати зробленого аналізу; діалоговий режим роботи користувача з пакетом; сумісність з іншими програмами. Тому, для реалізації цих вимог було запропоновано студентам використати мову програмування Python.

Звичайно, обмеження щодо вибору мови програмування не ставилось, але, як показують результати опитувань серед студентів факультету, саме цю мову програмування обирає більшість. Крім того, дані google trends чітко показують, яка мова останнім часом випереджає у пошуку всі інші (рис. 1).

Мовою Python користуються 40 % професійних розробників. Ще 25 % хочуть користуватися нею, але поки не можуть з організаційних причин.

Але що найцікавіше – 45 мільйонів аматорів освоїли чи освоюють її тільки через сайт Code Academy, який веде подібну статистику.

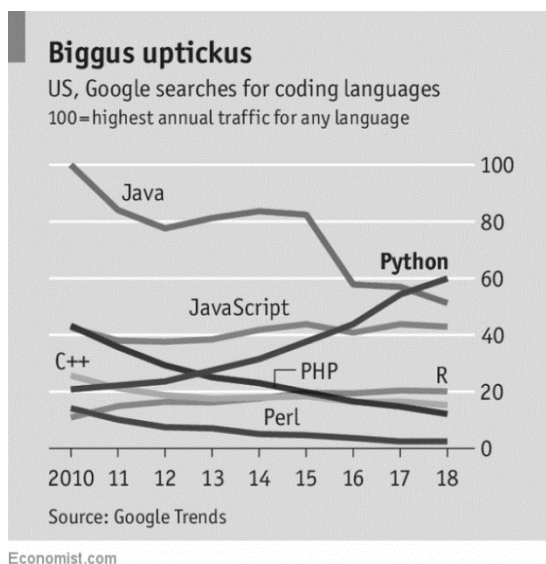

Рис. 1. Статистика затребуваності мов програмування на основі даних від Google Trends.

На лабораторних заняттях студенти розв’язують задачі щодо обробки даних з використанням загальних можливостей і базових функцій електронних таблиць Excel і вбудованого в Excel статистичного пакету

«Аналіз даних», а також розробляють алгоритми і програми обробки даних статистичними методами, реалізуючи їх у програмних середовищах [7, с. 17-36].

Основними завданнями циклу лабораторних робіт є набуття студентами знань та умінь:

- здійснювати обробку емпіричних даних за допомогою базових функцій електронних таблиць Excel і статистичного пакету «Аналіз даних»;
- розробляти алгоритми і створювати програмні засоби обробки емпіричних даних.

Виконання лабораторних робіт сприяє формуванню самостійності у аналізі проведених обчислень, дослідженні практичних задач, які є необхідною складовою підвищення технічного рівня підготовки студента.

На основі проведеного аналізу щодо впровадження комп'ютерного практикуму можна стверджувати, що виконання лабораторних робіт сприяє у студентів набуття навиків володіння інструментарієм обробки статистичної інформації засобами комп'ютерних технологій, використання яких значно полегшує й прискорює обчислення, формує самостійність у аналізі проведених обчислень, дослідженні практичних задач, які є необхідною складовою підвищення технічного рівня підготовки студента.

Література:

1. Кобильник Т. П. Використання web-сервісу wolfram|alpha для розв'язування задач з теорії ймовірностей. Information Technologies in Education. 2015. № 24. С. 68-80.
2. Василенко Ж. В. Программное обеспечение по статистическому анализу данных. Методология сравнительного анализа. URL: http://www.giac.unibel.by/sm_full.aspx?guid=8313 (Дата обращения 03.04.2018).

3. Вуколов Э. А. Основы статистического анализа. Практикум по статистическим методам и исследованию операций с использованием пакетов STATISTICA и EXCEL: учеб.пособ. – 2-е изд., испр. и доп. Москва. Форум, 2008. 464 с.
4. Програми для математичної і статистичної обробки даних. URL: <http://chem-bio.com.ua/aspirant/grant/item/> (Дата звернення 01.04.2019).
5. Функції Excel (за категоріями). URL: <https://support.office.com/uk-ua/article> (Дата звернення 01.4.2019).
6. Чорней Р. К., Дюженкова О. Ю, Жильцов О. Б. та ін. Практикум з теорії ймовірностей та математичної статистики. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. МАУП, 2003. 328 с.
7. Мамчич Т. І., Оленко А. Я., Осипчук М. М., Шпортюк В. Г. Статистичний аналіз даних з пакетом STATISTICA. Дрогобич. Відродження, 2006. 208 с.

**МОТИВАЦІЯ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ –
ЗАПОРУКА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

***Гребельников О. М.,**
викладач вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист, керівник фізичного виховання
Бахмутський індустріальний технікум ДВНЗ «ДонНТУ»
м. Бахмут, Україна*

***Скородумова Л. Б.,**
викладач вищої кваліфікаційної категорії,
керівник фізичного виховання*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми зумовлена незадовільним станом здоров'я студентської молоді в Україні в умовах сучасної розбудови держави. Сьогодні в Україні проблема низького рівня фізичної підготовленості молоді постає досить гостро. Рівень залученості студентської молоді до занять фізичним вихованням досить низький, незадовільний стан здоров'я населення з кожним роком погіршується. Тож, зазначимо, що на сьогодні ситуація у сфері фізичного виховання України доволі критична і потребує вирішення. Фізична культура є одним із важливих та головних факторів, що зумовлюють зміцнення, збереження здоров'я людини, а також сприяє підготовці студента до майбутньої професії. Наприклад, за результатами досліджень науковців скажімо, О. Кузнєцова, О. Куц (2005) та В. Пильменського (2006) можна зробити висновок про незадовільний стан фізичної підготовки більшості сучасної студентської молоді та постійне збільшення кількості студентів із послабленим здоров'ям. Це відображено в основних положеннях про Цільову Комплексну Програму «фізичне виховання-здоров'я нації». За статистичними даними програми, близько 90 % студентів мають низький рівень здоров'я та понад 50 % незадовільну фізичну підготовку [2]. Студентська молодь у процесі навчання стикається з низкою негативних факторів впливу на здоров'я. Такими як інтенсивний темп навчання, збільшений об'єм інформації, напружена навчальна програма, нервово-емоційне напруження, розумове перенавантаження та стрес, малорухомих спосіб життя, порушення режиму харчування та наявність шкідливих звичок. Усі зазначені фактори та недостатня кількість рухової активності і відповідно недостатній рівень фізичної підготовки загалом має негативний вплив на студентську молодь і викликають відхилення в стані

здоров'я. Зміцнення та збереження здоров'я студентської молоді, підвищення працездатності та стійкості організму до умов зовнішнього середовища є актуальними завданнями фізичного виховання у закладі освіти. Фізкультурно-спортивна діяльність за умов цілеспрямованого педагогічного впливу, забезпечує гармонійний духовний і фізичний розвиток. На даному етапі від студентів вимагають не лише конкурентоспроможності з обраного профілю, але й здатності підтримувати високий рівень працездатності.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням фізичного виховання в Україні займалися: Г. Апанасенко, О. Вацеба, М. Герцик, О. Дубогай, М. Зубалій, С. Канишевський, Т. Круцевич, В. Мудрік, І. Мудрік, М. Петренко, Б. Шиян, тощо. Проблеми визначення педагогічних умов висвітлені в працях таких науковців як: Л. Волкова, М. Дяченко, Л. Карпенко, О. Качалова, О. Клименко, В. Манько, О. Смирнової, О. Федорова та ін.

Мета статті. Метою роботи є обґрунтування комплексу організаційно-педагогічних заходів, спрямованих на вдосконалення процесу фізичного виховання, заснованого на поетапному формуванні мотивації до рухової діяльності студентів в умовах освітньої установи.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку С. Гончаренко, педагогічні умови визначаються, як сукупність заходів або об'єктивних можливостей педагогічного процесу. Так, М. Зверєва вважає, що педагогічні умови можна визначити, як змістовну характеристику компонентів, таких як зміст, організаційні форми, засоби навчання, що формують педагогічну систему. Виходячи з вищезазначеного, можна визначити педагогічні умови, як комплекс взаємозалежних заходів педагогічного процесу, що забезпечують досягнення конкретної мети. Відповідно до трактування педагогічних умов цими вченими, умови можна поділити на зовнішні, що включають в себе позитивні

взаємовідносини викладачами та студентами, об'єктивну оцінку навчального процесу, місце навчання, тощо, та внутрішні до яких відносяться індивідуальні властивості студентів (стан здоров'я, характер, уміння, навички, мотивація, тощо) [4]. До сучасних педагогічних умов у сфері фізичного виховання можна віднести наступні: усвідомлення студентами значущості занять з фізичного виховання; стимулювання та формування у студентської молоді мотивації до занять; створення у ЗВО сприятливого середовища для занять фізичним вихованням; орієнтування діяльності викладачів на формування ціннісного ставлення студентів до занять з фізичного виховання.

Обґрунтуємо, вищезазначені педагогічні умови, що сприятимуть ефективному формуванню ціннісного ставлення студентів ЗВО до власного здоров'я. Щодо першої умови – усвідомлення студентами значущості занять з фізичного виховання, зазначасмо, що головним аспектом у формуванні ціннісного ставлення студентів до власного здоров'я є: наявність позитивної мотивації у студентів відносно власного здоров'я, тобто усвідомлення його, як цінності. Сьогодні найважливішим завданням у сфері фізичного виховання є дотримання та усвідомлення важливості збереження власного здоров'я, враховуючи потреби індивідуального навчання і виховання за допомогою підвищення мотиваційного рівня студентської молоді в процесі систематичних занять фізичним вихованням. Ефективність позитивної мотивації до занять фізичним вихованням підвищується за умови формування свідомого ставлення до власного здоров'я та позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Позитивний вплив має також формування інтересу до фізкультурно-оздоровчої діяльності та отримання теоретичних знань з фізичної культури. Другою умовою є стимулювання та формування у студентської молоді мотивації до занять фізичним вихованням, які

зміцнюють здоров'я. Відносно цієї умови, можна сказати, що мотивація є основним елементом формування ціннісного ставлення студентів до свого здоров'я. Взагалі мотивами можна назвати рушійні сили цього процесу. Але на жаль, мотивація до самостійних занять з фізичного виховання не може з'явитись сама. Її потрібно сформувавши в процесі навчання і закріпити позитивний результат. Існує декілька трактувань терміну мотивація. Наприклад, А. Маслоу трактує мотивацію, як співвіднесення цілей, що стоять перед людиною, яких вона прагне досягти і внутрішньої активності особистості, тобто її бажань, потреб і можливостей [3]. Третя умова, а саме створення у ЗВО сприятливого середовища для занять фізичним вихованням, представляє собою необхідність впровадження нових підходів до організації фізичного виховання. Тобто, потрібні нові форми та методи проведення занять з фізичного виховання, які були б спрямовані на розвиток рухових здібностей, умінь і навичок. Одним із найважливіших чинників є розуміння цінності здоров'я молоді. Тому, робимо висновок, що виховання інтересу до занять фізичними вправами спрямовано на зміцнення та збереження здоров'я студентів, формування мотивації і застосування отриманих знань про здоровий спосіб життя. Згідно з положеннями науковців В. Рибалка, П. Гончарук, Ю. Трофімова, мотивація представлена у двох видах: внутрішня та зовнішня [4]. Внутрішня та зовнішня мотивація у студентів знаходяться в тісному взаємозв'язку, що сприяє ефективному досягненню мети формування ціннісного ставлення студентів до власного здоров'я.

Спрямованість студентської молоді на збереження здоров'я має бути внутрішнім переконанням. Позитивна мотивація формування потреби бути здоровим значною мірою залежить від особистісних якостей викладача [1]. Через викладача формується і ціннісне ставлення студентів до здоров'я. Загалом викладач формує у студентської молоді потребу ціннісного ставлення до здоров'я.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку. Ґрунтуючись на узагальненні поглядів науковців можна визначити низку основних педагогічних умов. Отже, основними педагогічними умовами мотивації студентів до занять фізичною культурою є ціннісне ставлення до фізичного виховання, сприятливе середовище та відповідні умови, стимул та мотивація, а також взаємодія між викладачем та студентом. Розглянувши основні педагогічні умови формування у студентів мотивації до занять фізичним вихованням ми доходимо висновку, що існує необхідність реформування системи фізичного виховання і лише єдність усіх цих педагогічних умов сприятиме формуванню мотивації у студентів.

Література:

1. Актуальні проблеми фізичного виховання молоді: теорія і практика: збірник матеріалів Відкритої Всеукраїнської науково – практична конференції за участю країн СНД. – Луганськ: ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2011.
2. Бойко Д. В. Сучасний стан та перспективні напрямки вдосконалення фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів України III – IV рівнів акредитації [Електронний ресурс] / Бойко Д. В. – Житомир: Житомирський військовий інститут ім. С. П. Корольова Національного авіаційного університету, 2012.
3. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту, Спортивна газета 4.12.2003. – С. 1 – 8.
4. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: навч. посіб. / [А. М. Алексюк, А. А. Аюрзанайн, П. І. Підкасистий, В. А. Козаков та ін.]. – К. : ІСДО, 1993 – 336 с.

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ НАНОТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

Ільніцька К. С.,

*викладач кафедри фізики і астрономії та методики їх викладання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

Решітник Ю. В.,

*кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри фізики і астрономії та методики їх викладання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

Нанотехнології можна сміливо розглядати як один із найбільш перспективних напрямків науково-технічного розвитку на майбутні десятиліття. Одна з головних переваг галузі нанотехнологій – її мультидисциплінарність, що надає продуктам нанотехнологій широкий простір для їх застосування. У нанотехнологіях основний акцент робиться на матеріали та системи, чії структури та компоненти показують нові і значно удосконалені фізичні, хімічні та біологічні властивості – і які дають можливість використовувати нові феномени та процеси згідно з їх наномасштабним розміром [1]. Справді, цікавим аспектом є те, що галузь нанотехнологій не обмежується лише сферою матеріалів та пристроїв, а й поширюється на біологічні науки та навіть медицину. Крім того, ряд технологічних кроків робиться у сфері інформаційних технологій, біотехнологій, напівпровідників та інших технологій; усі вони чинять помітний вплив як на нанотехнології, так, і в свою чергу, самі зумовлені впливом розробок у цій галузі.

Немає сумніву, що кожна сучасна людина повинна розуміти як у цілому побудований світ, який її оточує. Тому саме на вчителя фізики покладається функція формування наукового світогляду через ознайомлення учнів з досягненнями нанотехнологій та їх впливу на життя людства, що дає можливість учневі у майбутньому краще розуміти процеси, які відбуваються у природі та адекватно реагувати і критично оцінювати інформацію про екологічні проблеми тощо. Виховувати цілісну особистість учня, формувати його науковий світогляд і відповідний стиль мислення засобами фізики як однієї з фундаментальних природничих дисциплін може лише той учитель, що має високий рівень професійної компетентності та світоглядної культури.

У сучасних умовах реформування вищої освіти в контексті європейських вимог, запровадження особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів на основі органічного поєднання принципів фундаменталізації, наступності й безперервності, гнучкості й варіативності навчання актуальною залишається проблема підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів фізики. Аналіз державних нормативних документів у галузі фізичної освіти свідчить, що мірою останньої є не тільки і не стільки рівень отриманих знань, скільки компетентність у професійній діяльності, високий рівень культури, широкий науковий світогляд, особистісна зрілість. Невипадково В. Сухомлинський підкреслював, що педагог, як вихователь, починається з формування світогляду. Адже, світогляд – це надійний інструмент, за допомогою якого він визначає основні пріоритети, цінності, критерії та напрямки своєї діяльності. Розв'язання цього завдання є нелегкою справою, оскільки залежить від багатьох чинників як внутрішніх, що притаманні навчально-виховному процесу ЗВО (психолого-педагогічних, дидактичних, організаційних, матеріально-технічних, управлінських), так і зовнішніх. Показниками сформованості наукового світогляду є наявність

системи знань, поглядів і переконань (структури світогляду), які проявляються в різних видах діяльності, здатність удосконалювати свої знання і уміння. Але навчальний процес у педагогічних закладах не повністю забезпечує реалізацію цих вимог. Це пов'язано з недостатнім науково-методичним потенціалом змісту навчання фізики для вирішення цих питань. Підсилити їх можна, вивчаючи нанотехнології. На відміну від інженерних спеціальностей, де вивчається вузьке коло питань з наногалузі, які є необхідними для майбутньої професії, у педагогічній діяльності важливою є широта отриманих знань з різних галузей науки і техніки, у тому числі і з нанотехнологій. Учитель фізики в школі повинен бути однаково добре обізнаним з різними областями нанотехнологій і можливостями їх застосування [2].

Нанотехнології дають можливість керування фізичними, хімічними і біологічними процесами на атомарному і молекулярному рівнях, що дозволяє створювати нові матеріали, прилади, медичні препарати, розробляти нові технологічні процеси з принципово новими можливостями. Сьогодні на основі нанотехнологій уже з'явилися нові лазери, зносостійкі наноструктуровані покриття лопаток газових турбін і систем захисту від радіолокаційного виявлення, високоселективні наноструктурні каталізатори, нові ліки та косметичні товари тощо. Завдяки застосуванню нанотехнологій електроніка швидко наближається до такого рівня мініатюризації, коли робочими елементами інтегральних схем є невеликі ансамблі атомів та молекул. Нанотехнології також вже набули, а в недалекому майбутньому набудуть ще ширшого застосування в енергетиці, технологіях створення нових поколінь авіаційно-космічних апаратів, засобів наземного і супутникового зв'язку та інформації, систем безпеки й оборони.

Розвиток нанотехнологій пов'язаний з активним дослідженням таких наноматеріалів, як, наприклад, суміші діоксиду кремнію та оксиду

гафнію, на основі якої виконано покриття, що використовується для охолодження будівель у спекотні літні місяці. Вважаємо, що даний матеріал доцільно використати під час вивчення розділу фізики «Теплові явища».

Відомо, що стандартні системи кондиціонування повітря є досить енергоємними. На їх роботу потрібно близько двадцяти відсотків усієї електричної енергії, яка споживається одним будинком. Очевидно, що інженери і власники будівель зацікавлені в розробці більш економних і ефективних варіантів. Один з них був представлений фахівцями зі Стенфордського університету. Його спеціалісти розробили принципово новий багат шаровий та ультратонкий матеріал на основі нанофотонів, який має здатність не просто відбивати, але ще і направляти тепло від споруди назад в атмосферу. Таким чином, охолоджується не тільки будівля, а й вся планета.

Відомо, що в просторі тепло поширюється одним з декількох способів:

- перший спосіб передбачає прямий контакт нагрітого предмета з охолодженою поверхнею;
- другий спосіб – конвекція;
- третій спосіб передбачає поширення тепла, що має вигляд інфрачервоних променів.

Використовуючи третій спосіб, можна виконати унікальне покриття, що здатне реагувати на інфрачервоні промені в світловому спектрі, а також відбивати сонячні промені – за тим же принципом, що і звичайне дзеркало.

Унікальний процес, якому інженери дали назву *радіаційного фотонного охолодження*, безпосередньо залежить від якості і специфіки покриття. Покриття ж, в свою чергу, виконується на основі суміші діоксиду кремнію і оксиду гафнію. Речовини особливим чином

розпорошуються по тонкому срібному шару. Всього покриття складається з семи шарів. Його товщина становить близько 1,8 мікрон, що набагато менше, ніж, наприклад, товщина алюмінієвої фольги. У той же час покриття можна з упевненістю віднести до категорії мета матеріалів. Воно характеризується властивостями, які відрізняються від особливостей тих компонентів, які входять до його складу.

Інноваційне покриття діє за тим же принципом, що і тепловий баланс з штучно створюваним дефіцитом тепла. У спекотний літній день воно сприяє ефективному відображенню променів сонця назад у атмосферу, і, в той же час, відводить надлишки тепла з будівлі. Таким чином, будівля охолоджується влітку, а в зимові місяці тепло залишається в приміщенні. Важливо відзначити, що фахівцям вдалося варіювати склад інноваційного покриття таким чином, щоб воно охоплювало інфрачервоне випромінювання, в тому числі, і на ділянці навколо будівлі, після чого направляло його разом з променями сонця прямо в космос. У процесі проведення стартових випробувань інноваційного покриття, фахівцям вдалося з'ясувати: покриття має здатність відображати близько дев'яноста відсотків усього сонячного світла. У комбінації з радіаційним фотонним охолодженням воно обумовлює зниження показників температури будь-якого об'єкта відносно повітря майже на п'ять градусів.

Утім, вчені наголошують: незважаючи на перспективні результати випробувань в умовах лабораторії, інноваційне покриття на даний момент ще не готове для повноцінного комерційного використання. Оскільки має недостатньо високу рентабельність виробництва масивних панелей. Але цілком реальним є факт, що за декілька десятиліть замість звичного нам охолодження дахів та фасадів будівель ми матимемо сучасне та «розумне» покриття, здатне вирішити проблему кондиціонування та обігріву разом з екологічними проблемами перерозподілу теплової енергії.

Таким чином, дослідження стану викладання фізичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах, аналіз освітніх стандартів та програм у контексті світового розвитку наноіндустрії дає підстави стверджувати, що включення понять нанотехнологій у загальний перелік фундаментальних фізичних термінів і уявлень є необхідним. Комплексний підхід під час навчання студентів-майбутніх учителів фізики основам нанотехнологій в рамках курсу «Загальна фізика» сприяє набуттю ними не лише необхідних знань, умінь і навичок, а й розвиває здібності проектування їх у професійну діяльність. А це, в свою чергу, забезпечує формування професійних компетентностей та розширює світогляд майбутнього учителя фізики.

Література:

1. Bhat J.S.A. Concerns of new technology based industries – the case of nanotechnology / J.S.A. Bhat // Technovation. –2005. – № 25. – P. 457-462.
2. Авраменко О. Б., Ільніцька К. С., Краснобокий Ю. М. Основи нанофізики, наноелектроніки, нанотехнології: навчально-методичний посібник. укл. О. Б. Авраменко, К. С. Ільніцька, Ю. М. Краснобокий. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. – 138 с.

КОМУНІКАТИВНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ПРОГРАМІСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ESP

*Кондрашова А. В.,
викладач кафедри англійської
мови технічного спрямування № 1
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут*

В умовах поглиблення європейської інтеграції та розширення зовнішньоекономічних зв'язків країн світу, підвищення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці в різних сферах життєдіяльності, в тому числі, а, можливо, і в першу чергу в сфері міждержавного співробітництва, особливий інтерес дослідників викликають характер та форми людського спілкування. З розширенням міжнародних контактів зростає інтерес до вивчення та опанування іноземними мовами, що в свою чергу актуалізує проблему міжкультурної комунікації.

Лінгвісти серед різновидів комунікації окремо виділяють міжкультурну комунікацію. Сам термін з'являється в науковій літературі в сімдесятих роках ХХ століття у праці Л. Самовара і Р. Портера «Комунікація між культурами» [1]. Відповідно поняття «міжкультурна комунікація», «культура міжнаціонального спілкування», «міжетнічна культурна комунікація» у науковій літературі починають вживати з початку вісімдесятих років ХХ століття. Зважаючи на сучасні вимоги до фахівців, вищі навчальні заклади корегують на цій основі свої програми, удосконалюють їх. Така діяльність набуває особливого значення в умовах переорієнтації української вищої школи на багаторівневу систему підготовки конкурентоспроможних фахівців і запровадження освітніх стандартів. Сучасна освічена людина не може обмежитись тільки вузькопрофесійними знаннями. Опанування лінгвістичним інструментарієм є нагальною необхідністю в різних соціально-політичних сферах, у сфері економіки тощо. Культура мови, уміння активно використовувати як засіб спілкування сучасну літературну мову з усіма багатими можливостями мовностильового розшарування, з притаманними

їй нормами є невід'ємною ознакою освіченої, всебічно розвиненої людини. Добре знання мови, володіння її літературним стандартом є запорукою ефективності будь-якої фахової комунікації. Ключовим моментом ефективного міжкультурного спілкування – є знання. Володіння іноземною мовою сьогодні так же важливо як і володіння рідною мовою. Англійська мова вже не виклик, англійська сьогодні – це необхідність. Коли ми кажемо про знання як ефективну основу комунікації, то це професійні знання та навички, які презентовані іноземною мовою. Ефективність спілкування залежить від того наскільки ти професіонал своєї справи. По-перше, дуже важливо, щоб люди розуміли можливі проблеми міжкультурного спілкування та робили свідомі зусилля для подолання цих проблем. По-друге, важливо припустити, що зусилля не завжди будуть успішними і тому необхідно належним чином змінювати свою поведінку. Скажи мені ким ти працюєш, і я скажу хто ти і яким рівнем комунікаційної компетенції ти володієш. Можливо перефразувати відому приказку і таким чином.

Студенти майбутні програмісти, які вони? Згідно з поширеним представленням, що дожило до теперішнього часу, програмування – діяльність однаків: програмісти «потребують спілкування значно менше, ніж люди багатьох інших професій» [2, с 128]. Проте твердження такого роду, як правило, не обґрунтовуються розгорнутими емпіричними даними.

Одним з істотних критеріїв високої майстерності програміста, згідно з даними які отримала німецька психолог Сабіна Зоннентаг, являються розвинені навички соціального спілкування: кращі програмісти – це ті, хто брав участь у більшому числі різноманітних проєктів, у більшій кількості групових нарад і консультативних зустрічах [3]. Судячи з усього, міра розвиненості комунікативних якостей програмістів грає важливу роль при прийомі на роботу. Вважається, що організації, що

займаються розробкою програмного забезпечення в США і в інших країнах, при наборі працівників схильні віддавати перевагу тим програмістам, які не лише мають професійні знання і уміння, не лише належним чином мотивовані виконувати робочі обов'язки, але і демонструють (наприклад, в ході інтерв'ю при прийомі на роботу або протягом терміну) хороші комунікативні навички.

Отже для майбутнього програміста надзвичайно важливим є вміння спілкуватися з людьми. Таким чином основними методами покращення комунікативних навичок студента-програміста є інтерактивні методи навчання а саме: проведення презентацій та публічних виступів на професійну тематику, *евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів* тощо. До цікавих позакласних інтерактивних занять ми віднесли екскурсії англійською мовою та зйомка відео репортажу. Важливим етапом проведення позакласного заходу є підготовка: розподілення ролей між студентами, затвердження маршрутного листа, самостійний пошук студентами інформації та затвердження її викладачем, який виступає у ролі експерта.

Головною проблемою залучення інтерактивних ігор визначають те, що студент часто немає власної думки, а якщо й має, то боїться висловлювати її відкрито, на весь клас. Постійне проведення інтерактивних занять сприяє значному покращенню комунікаційних навичок студентів, в результаті чого зникають внутрішні обмеження учня. В процесі спілкування студенти навчаються: спілкуватися з різними людьми, висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення, приймати участь у дискусіях.

Основними компонентами змісту навчання, спрямованого на формування вмінь та навичок, що дозволяють брати участь у міжкультурному спілкуванні англійською мовою, є мовний матеріал – теми, ситуації, автентичні тексти та комплекс вправ, спрямованих на формування соціокультурної компетенції.

Дійсно, саме текст є основним інструментом комунікації і у випадку навчання професійної спрямованої іноземної мови він ґрунтується на тісному зв'язку із фаховою підготовкою студентів. Автентичні фахові тексти містять інформацію про англomовне суспільство та відображають специфіку мови і є одним із шляхів соціокультурного пізнання англomовної дійсності.

Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» та факультет лінгвістики організовує щорічні міжнародні студентські конференції для студентів початкових курсів та наукові для студентів старших курсів. Виступи студенти готують іноземною мовою і всі обговорення здійснюються лише іноземною. Важливе значення під час навчання приділяється роботі з автентичним матеріалом професійної спрямованості. Таким чином студенти мають можливість покращувати свої комунікативні якості в університеті.

Висновок. Таким чином, професійний та особистісний розвиток особистості, її саморозвиток, вимоги до підвищення рівня її професіоналізму, пошук і знаходження шляхів оптимізації професійної діяльності з необхідністю передбачає формування високої комунікативної культури, розвиток всебічних комунікативних якостей учасників навчально-виховного процесу, а саме студентів-програмістів. Йдеться, передусім, про набуття особистістю тих якостей, які уможливають творення особливого соціально-комунікативного простору, в якому можуть реалізовуватися важливі цілі та програми діяльності.

Література:

1. Samovar L. A., Porter R. E., McDaniel E. R. Communication between Cultures, 7-th Edition. – Boston : Wadsworth, 2009. – 325 p.
2. Шнейдерман, Бен. Психология программирования : человеческие факторы в вычисл. и информ. системах ; пер. с англ. А. И. Горлина, Ю. Б. Котова. – Москва : Радио и связь, 1984. – 304 с.
3. https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=IK8fzhtPpeAC&oi=fnd&pg=PA3&ots=uDKp_dCCpN&sig=H7hw-AW7_GbP5Lep4vPjaiY51Rk&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

FOREIGN LANGUAGE OF SPECIALTY IN HIGHER EDUCATION

Lysenko T. P.,

*Senior Lecturer of the Department of the
English Language of Technical Orientation № 1*

National Technical University of Ukraine

“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Kyiv, Ukraine

Educational and scientific institutions of Ukraine have been working more and more fruitfully with scientific organizations of other countries. They support scientific and business contacts, conduct joint training, internships, research work. Many domestic and foreign higher education institutions, in particular technical universities, conclude contracts for the exchange of students and young scientists for internships and further training with the protection of diploma projects and technical developments abroad. Of particular importance is the training of students as future professionals fluent in English. Students who go for internship or further study abroad must be fluent

in their specialty in order to be able to communicate with their peers in other countries, as well as faculty and business representatives.

In the course of training senior students at an advanced level, we often encounter a number of problems. First of all, with the lack of necessary educational material that meets the demands of "strong" students. It should be noted that for the primary and secondary level, lately, quite decent teaching aids have been created. However, the analysis of some of them showed that they do not correspond to the current state and content of training. They introduce to the general thematic and popular science texts, which do not correspond to the specifics of the narrow specialization of bachelors and masters training. Unfortunately, these tutorials contain a small amount of training exercises on lexical and grammatical material, sometimes separated from the text itself, and do not offer detailed consideration of linguistic means, and therefore they do not provide the possibility of a thorough vocational training on the practical application of language in a specialty at least the declared primary or secondary level. Existing literature does not always meet modern requirements for it, since it: 1) does not correspond to the current state and content of study; 2) does not cover the mandatory set of disciplinary knowledge determined by the modern requirements of international curricula for non-English higher education institutions; 3) has no educational potential, since it is torn away from the knowledge that students acquire in their specialty classes, which makes it impossible to analyze purely specialized authentic texts for their further use in professional communication [1].

It should be noted that in programs of foreign languages for non-language higher educational institutions special attention was paid to the means and different forms of training, which allow to familiarize the future experts with the natural language environment in the most comprehensive way. Such teaching aids include authentic reading texts that are borrowed from the daily and professional life of language carriers and have true linguistic knowledge in

the field of the chosen profession. Various elective and intensive courses are also offered in order for students to be guided in novelties of modern computer technologies, which forms the ability to freely read literature in a foreign language, correctly and quickly find and select material necessary for their purposes through the World Wide Web, using as much as possible the information for professional communication in their specialties. It is also important to teach students how to master a foreign language so that they can overcome the difficulties associated with linguistic material. Such forms of training are needed because the basic course, which is given a small number of hours, does not allow "strong" students who are preparing to study abroad, get the required amount of knowledge of language in specialty [2].

For higher education, a methodically well-designed, specialized, professionally directed educational material is required. The purpose of such a course is to enable successful students to improve their skills and learn a foreign language in order to further use them in their practical professional activities. The needs for language learning are growing more and more, and therefore the field of study activity needs to be expanded.

To carry out a full-fledged language training profession requires organization of a higher level of education for senior students with the principle of continuity of previous levels of education, as well as with the involvement of various teaching methods. The development of level-oriented vocational training materials and, with them, language teaching methods are required for the group of students "with the same training and similar rates of material mastering and motivation, as they will work together, they will feel comfortable", thus learning will be more productive and effective.

References:

1. Бим И. Л. Выделение единицы обучения иностранным языкам важная предпосылка управляемого формирования иноязычной

речевой деятельности // Иностранные языки в школе. – 1975. – № 6. – С.34-44.

2. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. М.: «ВШ», 1986. – 102 с.

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Петруха М. І.,

студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

Східноєвропейський національний університет імені Л. Українки

м. Луцьк, Україна

В українському суспільстві дана тема є досить актуальною, адже постійно виникає безліч конфліктів в родині, які призводять до різних соціальних проблем, сюди можна віднести і залежність когось із членів родини від наркотиків, алкоголю, безробіття і т.д. Звісно, сімей без конфліктів не буває, це звичне явище співіснування особистостей. Проте, будь-які прояви немирного, агресивного розв'язання конфліктів між членами сім'ї руйнують сімейні відносини, що позначається на особистостях кожного.

Намагаючись вирішити проблему домашнього насильства, у грудні 2017 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [1], в якому запропоновано новий підхід (із використанням європейських стандартів) до боротьби з цим негативним явищем у суспільстві. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» домашнім насильством визнаються діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства,

що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1]. Домашнє насильство може мати форму, як активних дій (нанесення побоїв, знищення майна тощо), так і бездіяльності, тобто пасивної поведінки особи, коли вона не вчиняє дій, які могла та повинна була вчинити, щоб запобігти настанню шкідливих наслідків (наприклад, ненадання допомоги члену сім'ї, який перебуває у небезпечному для життя становищі).

Взагалі, насильство є найбільш розповсюдженою формою порушення прав людини. Від насильства в сім'ї можуть потерпати всі члени родини, але найчастіше воно торкається слабких, нездатних захистити себе і залежних членів сім'ї: дітей, людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними чи психічними можливостями та жінок. Фахівці стверджують, що найбільше потерпають від насильства в сім'ї жінки та неповнолітні діти [2]. Потрібно сказати, що проблема гендерного насильства не є суто сімейною. Насильство породжує низку соціальних проблем:

1. Прояви домашнього насильства призводять до погіршення психологічного клімату в родині, що в свою чергу відображається на розвитку дітей, які стають свідками насильства, оскільки дитина підсвідомо переймає модель насильницької поведінки між чоловіком та жінкою.
2. Дівчата, які зазнали насильства, в більш зрілому віці мають схильність до девіантної та ризикованої поведінки, оскільки з дитинства в них

можуть формуватися хибні уявлення про норми поведінки, в тому числі про норми в стосунках між чоловіком та жінкою;

3. Примус до сексуальних контактів є однією з причин зараження інфекціями, які передаються статевим шляхом та ВІЛ.

Звідси виходить, що розповсюдженість та переважна безкарність фактів насильства провокує подальше зростання їхньої кількості. Безпорадність жертви, зневіра суспільства щодо можливості отримати допомогу в поліції, нечесна робота суддів призводять до байдужості родичів жертв, їх свідків і громади в цілому. Вони не тільки не протидіють значній частині випадків насильства, а й замовчують їх. Тому офіційна статистика України лише частково відображає масштаби проблеми.

Варто сказати, що також проблемою домашнього насильства є малозабезпеченість сім'ї, тому що найчастіше там панують сварки через зловживання алкоголем, а також неблагополучної атмосфери в родині. На мою думку, в таких ситуаціях потрібно залучати фахівців соціальної роботи, аби вони могли провести певне обстеження наскільки ця проблема є складною, і за допомогою яких шляхів її можна вирішити, також слід залучати і різні установи, заклади та організації, у тому числі громадський сектор. В багатьох ситуаціях жінки не звертаються за допомогою, захищаючи своїх чоловіків і думають, що насильства більше не повториться, але потрібно «кликати» на допомогу тоді, коли це відбувається вперше, не чекаючи ще гіршої ситуації.

Згідно з розрахунками, проведеними Інститутом демографії і соціальних досліджень за замовленням Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн. українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї. За даними Українського інституту соціальних досліджень, лише 27 % жінок вважають образи проявом насильства і тільки 32 % подібним чином оцінюють приниження. Для

49 % респондентом насильство – це побої, а 56 % згодні вважати насильством зґвалтування [3].

Зауважують такий факт, що кожного року в Україні від домашнього насильства гинуть 600 жінок [3]. Ці відомості говорять нам про те, що насильство в сім'ях є дуже важливою ланкою, якою потрібно займатись державі, бо діти, які проживають в цих сім'ях це наше майбутнє, і батьки їм показують тільки приклад, який вони можуть використати пізніше.

Отже, у нашій державі для зменшення випадків насильницьких дій членів сім'ї потрібно створювати різні профілактичні центри, часті перевірки працівників різних служб для уникнення небажаних жорстоких дій, також можливе створення притулків для постраждалих від насильства з метою соціальної реабілітації, де б людина могла отримати кваліфіковану допомогу психолога та юриста. Потрібно проводити інформаційно-просвітницьку роботу на вулицях, у вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти (розповсюдження різних буклетів флаєрів, плакатів та ін.). Тільки такими методами, ми зможемо подолати проблеми у нашому житті, і побудувати щасливе майбутнє.

Література:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». [Електронний режим] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.
2. Ноур А. М. Насильство в сім'ї в Україні: стан проблеми, пошук шляхів розв'язання // Український соціум, 2004. – № 3 (5). – С. 70-76.
3. Щороку а Україні від домашнього насильства гинуть 600 жінок (інфографіка). [Електронний режим] – Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/2233774-schoroku-v-ukrajini-vid-domashnogo-nasilstva-ginut-600-jinok-infografika.html>

ВІРТУАЛЬНІ МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІНФОРМАТИКИ

Стовпюк Р. Д.,

*студент факультету математики та інформатики
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Людство неминуче вступає в інформаційну епоху. Фахівці вважають, що у світі розпочалося сторіччя інформатизації. Не стоїть осторонь цього процесу й наша держава, де останніми роками питанням інформатизації суспільства приділяється особлива увага. У глобальному розумінні в процесі формування самодостатнього суспільства значна роль належить інформації, освіті та формуванню практичних навичок. Адже саме вони є дієвими засобами поширення коректної інформації про кращі технології та досвід, що сприяє досягненню ефективності в масштабах суспільства. В системі показників розвитку інформаційного суспільства велике значення має розвиток ІКТ в галузі освіти [1].

Що ж розуміють під ІКТ. Взагалі ІКТ можна визначити як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, розповсюдження, збереження та управління інформацією. Під цими технологіями розуміють комп'ютери, мережу Інтернет, радіо- та телепередачі, а також телефонний зв'язок [1].

На сьогоднішній день досить актуальною є проблема неосвіченості учнівської молоді в галузі мережевих технологій. В наш час саме мережеві технології є досить розповсюдженими, оскільки більшість операцій виконуються саме завдяки інтернет-технологіям. І дорослі і діти кожен день сидять в соціальних мережах, по суті в кожній людині вдома

встановлений Wi-Fi роутер, або просто підключений інтернет через кабель до комп'ютера, та, нажаль, мало хто має хоча б маленьке уявлення як саме працює інтернет та мережі. Для того, щоб показати школярам як саме працюють мережеві технології, варто було б ввести у шкільний курс факультативні заняття «Віртуальні мережеві технології», де будуть описані всі процеси, що відбуваються в локальній та глобальній мережі завдяки певним програмним забезпеченням.

Для того, щоб візуально показати учням принцип роботи та будови мереж, застосуємо відповідні програмні забезпечення NetEmul, а також Cisco Packet Tracer. Завдяки цим програмним продуктам дітям наочно та доступно легко можна пояснити що і як відбувається в мережах. Варто зауважити, що програмний продукт NetEmul є простішим для вивчення, оскільки Cisco Packet Tracer більш розрахований на студентів в університеті, тому застосуємо саме NetEmul, хоча за принципом вони схожі між собою.

NetEmul – це безкоштовна програма, яка була створена у навчальних цілях, та яка служить для візуалізації роботи комп'ютерних мереж, для полегшення розуміння процесів, які в ній відбуваються [2]. В цій програмі є безліч інструментів, які дозволяють зрозуміти будову та роботу мереж.

Комп'ютерні мережі стали невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. І хоча для багатьох з нас їх застосування досить прозоро, з кожним днем все більше людей займається діяльністю, пов'язаною з проектуванням і конфігурацією комп'ютерних мереж. Ця галузь людської діяльності має дуже емну теоретичну базу, яка постійно вдосконалюється.

Розуміння теоретичного матеріалу важко без практичних прикладів, а для побудови реальної, наочної і сучасної мережі з використанням потужних засобів комутації, маршрутизації, перетворення

протоколів різних рівнів і побудови захисту необхідні ресурси, часом недоступні для лабораторії навчального закладу, тим більше для початківця робочу діяльність фахівця, техніка або навіть учня.

Це не єдина проблема. Як багато людей не розуміють електрику, тому що не можуть уявити собі рух струму по проводах, так багато хто не може зрозуміти принципи роботи мережі через повної відсутності наочності відбуваються в ній процесів; треба сказати, що традиційні лабораторні роботи з використанням звичайних комп'ютерів вирішують цю проблему тільки частково.

Даний проєкт здатний певним чином виправити ситуацію, що склалася, а саме: надати можливість візуалізації відбуваються в мережі процесів пов'язаних з передачею службової і призначеної для користувача інформації.

Інтерфейс програми інтуїтивно зрозумілий, свідчення цьому його легке і швидке освоєння учнями на уроках. Програми проєкту мають у своєму розпорядженні, гнучкою системою допомоги і лаконічним керівництвом користувача, а також стандартним підходом в реалізації всіх призначених для користувача дій, для всіх підтримуваних операційних систем.

Крім візуалізації роботи телекомунікаційної мережі, слід відзначити відмінну можливість більш детального розгляду її роботи за допомогою інформації, що відображається статистики та служби для гнучкої трасування подій, для кожного мережевого пристрою. Як правило, в невеликих мережах відсутні апаратні мережеві компоненти, які можуть надати користувачеві статистику, управління, і викликати події на різні ситуації роботи мережі. У більших, корпоративних мережах далеко не завжди початківця мережевого адміністратора, тим більше школяра допустять до експериментування і управління мережею [3].

В результаті даний проект найкращим чином може підходити для використання його в якості електронного, інтерактивного методичного посібника усіма технічними спеціальностями з дисциплін, безпосередньо чи опосередковано стосуються телекомунікаційних мереж передачі даних.

Література:

1. Петрікова Н. І. Упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес:
http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33682/ (дата звернення – 22.04.2019).
2. Лабораторный практикум по курсу: «Компьютерные сети и Интернет-технологии» URL: <http://samara.mgpu.ru/~dzhadzha/dis/ksi/pract.htm> (дата звернення – 22.04.2019).
3. NetEmul.URL: <http://netemul.sourceforge.net> (дата звернення – 22.04.2019).

МОВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ У ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Струк А. В.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фахових методик

і технологій початкової освіти

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника

м. Івано-Франківськ. Україна

Демократичні перетворення в усіх сферах нашого суспільства зумовили певні зміни організації та змісту праці вчителя початкової школи, пошуки нових форм і методів навчання, що актуалізувало проблему підвищення культури мовлення, високого професійного рівня педагогічних кадрів.

Професія вчителя потребує цілеспрямованого розвитку мовно-комунікативних якостей особистості, тому що мовне спілкування в педагогічному процесі є засобом виконання педагогічних завдань, засобом взаємодії педагога і учнів, засобом організації навчальної діяльності школярів.

Проблемою мовно-комунікативних компонентів української етнопедагогіки у змісті підготовки майбутніх вчителів початкової школи висвітлено в працях вітчизняних педагогів (Н. Бабич, Т. Донченко, С. Єрмоленко, В. Кононенко, Л. Мацько, М. Пентилюк, Т. Симоненко, М. Стельмахович), формування правильності мовлення вчителя сучасної української школи розглядали (М. Вашуленко, С. Дорошенко, І. Ощипко, О. Муромцева, О. Сербенська, О. Хорошковська), вплив етнопсихологічних чинників на формування мовної особистості (О. Вишневський, С. Єрмоленко, І. Зимня, О. Леонтьєв, О. Потебня та ін.).

Мова – багатогранний витвір людства, тому існує чимало її дефініцій, пропонованих лінгвістами, психологами, літераторами, філософами, педагогами. Український мовознавець А. Білецький писав: «Мова – це сукупність правил, за якими будується мовлення, будується мовне повідомлення, за допомогою яких спілкуються люди» [1, с. 6].

Мова впорядковує будь-яку інформацію й надає їй структури згідно з соціально нормованими формами – образними еталонами – стереотипами. Сприйняття й усвідомлення світу зумовлене культурою наших предків, їхнім досвідом, їхніми звичаями і традиціями, а отже і еволюцією мови. Тож, її можна звести до трьох основних типів:

- інформаційного – це донести свою інформацію до співрозмовника й переконатися в тому, що вона отримана;
- предметного – що-небудь отримати, довідатися, змінити;
- комунікативного – сформувати певні відносини зі співрозмовником.

Мовна комунікація є складною інформаційно-знаковою системою, у якій взаємодіють індивідуальні, національні мовні компоненти. Функціонування цієї системи має історичну і соціально-культурну зумовленість. У центрі її – людина, що творить мовлення як цілеспрямовану дію. Розвинена мовна особистість знає й ефективно використовує лінгвістичні, соціолінгвістичні, прагматичні аспекти комунікацій, правила комунікативної поведінки в різних ситуаціях.

Отже, одним із головних чинників підготовки майбутніх вчителів початкової школи має стати етнопедагогічний напрям, що дає можливість через етнокультуру відтворювати світогляд народу, особливості його історії, культури, характер, мовної картини світу, який сприятиме підготовці фахівців з широким філологічним кругозором, формуванню його етнолінгвістичної культури [2].

Література:

1. Білецький А. Про мову і мовознавство: Навч. посібник для студентів філолог. Спец. Вищ. Навч. закладів. К.: АртЕк, 1996. 224 с.
2. Мацько Л. Формування національно-мовної особистості. Педагогічна газета. 200. № 2. С. 2.
3. Середюк Т. Формування комунікативної компетентності студентів: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2011. № 20. С. 47-51.

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

ПАРТІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ПОЛІТИКИ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Москалюк М. Ф.,

кандидат політичних наук,

доцент кафедри політології

*«ДВНЗ Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»*

м. Івано-Франківськ, Україна

Партії є невідемним атрибутом політичного життя суспільства. Їх значущість обумовлюється насамперед тим, що на всіх етапах політичного процесу вони відіграють значну роль, визначають його характер і напрям розвитку, – тому не випадково у фаховому науковому середовищі розглядаються як провідні політичні інститути.

Етимологічно термін «партія» має латинське походження (*partis* – частина). У своєму первісному значенні дане поняття ототожнюється із певною соціальною верствою або групою, об'єднаною спільними ідеями, метою, завданнями та діяльністю.

Класичним вважається визначення політичної партії, яке запровадив в обіг англійський мислитель XVIII ст. Е. Берк. У його розумінні «партія – це об'єднання людей, що згуртувалися для сприяння загальнонаціональному інтересові своїми спільними зусиллями і то на якійсь певній, спільно погодженій засаді» [11, с. 541].

Перші фундаментальні праці з теорії політичних партій появились в XIX ст. Зокрема, Г. Еллінек вважав, що партії – це групи, які об'єднані спільними переконаннями, спрямовані на досягнення певних

державних цілей (зокрема, здобуття політичної влади) і намагаються впровадити їх у життя [3, с. 7]. Теоретико-методологічні засади дослідження політичних партій сформували наприкінці XIX – початку XX ст. М. Острогорський [8], Р. Міхельс [6], М. Вебер [1]. Розглядаючи особливості виникнення та функціонування політичних партій, вони виокремлювали їх позитивні та негативні риси. Позитивні аспекти, як правило, пов'язували, насамперед, із їх участю у демократизації держав, а негативні, – із здатністю партій створювати умови для олігархізації партійної верхівки («залізний закон олігархії» Р. Міхельса). М. Вебер, зокрема, у партіях вбачав суспільні організації, які формуються на засадах добровільної участі їх членів у політиці з метою здобуття влади задля реалізації інтересів партійного керівництва та активних партійців. Характеризуючи партії, він їх типологізує, виділяє вождистські або харизматичні партії, партії нотаблів (займаються організацією виборів) та сучасні партії з високим рівнем бюрократизації і партійної дисципліни [3, с. 8].

Сучасна партіологія, підсумовуючи теоретичні обґрунтування поняття «політична партія», а таких визначень тільки в російській науковій літературі нараховується понад 200 [4, с. 5], виокремлює доктринальний, класовий, інституціональний та функціональний підходи щодо їх сутності. Якщо в межах доктринального підходу або ліберальної концепції партії розглядаються насамперед як об'єднання на тлі спільної ідеології (Б. Констан, Б. Франклін, Д. Медіссон, Й. К. Блунчлі), то для представників марксистської концепції вони є виразниками класових інтересів. Натомість «інституціоналісти» – Р. Міхельс, М. Острогорський, М. Дюверже та Дж. Сарторі – характеризують партії як інститути політичної системи. Згідно функціонального підходу партії мобілізують суспільну діяльність і є базою політичних лідерів, які здійснюють

функцію управління державою (Р. Макридис, П. Меркл, С. Елдерсфельд) [2, с. 11].

Серед багатьох визначень поняття «партія» найбільше поширення отримали електоральні (Дж. Сарторі), структурні (М. Дюверже, М. Острогорський), функціональні (К. Лоусон) та структурно-функціональні (К. Нойман) дефініції [9, с. 59]. У межах кожного підходу сформувалися свої трактування данного поняття. На основі їх синтезу можна запропонувати, на наш погляд, універсальне визначення, подане у «Політологічному енциклопедичному словнику»: «політична партія – сукупність організованих політичних об'єднань на основі спільності інтересів та політичних переконань, які разом з державою, за її допомогою, прагнуть брати участь у політичному житті, керівництві суспільними справами» [10, с. 242].

Отже, з точки зору політичної науки партія є «організаційно оформленою групою, що об'єднує найактивніших прихильників тієї чи іншої мети (ідеології, лідера) та слугує для боротьби за завоювання і використання політичної влади у суспільстві» [2, с. 10].

Як політичні інститути партії виникли в контексті розшарування суспільства на групи за соціальними, світоглядними та іншими критеріями, формування різних, нерідко зовсім протилежних, групових інтересів у сфері політики, незадоволення частиною суспільства своїм становищем та прагненням його змінити тощо. Перші партії, точніше їх прототипи (протопартії) існували ще в античний період. Натомість сучасні партії, за висловом М. Вебера, пройшли трансформаційні етапи становлення від аристократичного угруповання (17 ст.) до політичного клубу (18 ст.) і, нарешті, масової партії (19 ст.).

Досліджуючи процес виникнення сучасних партій, французький вчений М. Дюверже в контексті так званої генетичної моделі партогенезу виділяє партії внутрішнього (парламентського) та зовнішнього

(позапарламентського) походження. Перші з'явилися на тлі розширення виборчих прав громадян та появи парламентської демократії, другі виникли з уже існуючих профспілкових, професійних, релігійних або інших соціальних об'єднань за гендерними, віковими чи іншими параметрами.

Генетична модель складається з трьох додаткових чинників, які впливають на походження партій. По-перше, мова йде про намагання центральної влади контролювати регіональні еліти та створені ними об'єднання або, навпаки, прагнення локальних еліт мати окремі організаційні структури, які згодом інтегруються в єдиній національній організації (так звані схеми територіального проникнення та територіального роздроблення). У цьому контексті консервативні партії виникли в результаті територіального проникнення, більшість ліберальних – через процес територіальної роздробленості. Найбільш поширеним є змішаний спосіб, коли спочатку на тлі роздробленості виникають локальні організації, які згодом об'єднуються в загальнонаціональну структуру.

Другим чинником є наявність або відсутність впливових зовнішніх інституцій, що підтримують діяльність політичної партії. Наприклад, підтримка церквою конфесійних партій або вплив профспілок на формування соціал-демократичних чи ліберальних партій.

Третьою складовою, яка безпосередньо впливає на формування політичної партії є роль харизми її лідера. Як правило, харизматичні партії існують завдяки особистих якостей їх провідників [12, с. 15-17].

Зусиллями сучасних західних (Дж. Ла Паломбара, М. Вейнер, М. Оферле, С. Вятр) та вітчизняних (Л. Гонюкова, М. Ніколаєва, М. Примуш, Ю. Шведа, та ін.) вчених сформульовані теоретико-методологічні засади аналізу політичних партій, їх суб'єктності у владних відносинах.

Суттєво розширюють уявлення про партію характеристика її основних ознак (індикаторів), до яких, насамперед, відносяться мета, характер її організації, ідеологія та соціальна база.

Як правило, метою партії є здобуття, утримання та реалізація влади. Щоправда, як виняток, партія (здебільшого це стосується нечисельних маловливових партій) може не ставити собі за мету завоювати владу. У такому разі в своїй діяльності вона намагатиметься привернути увагу громадськості до важливих актуальних суспільних проблем. За характером організації партії можуть діяти на регіональному або загальнонаціональному рівні, мати централізовану або децентралізовану організаційну структуру.

Важливу роль у діяльності політичних партій відіграє її ідеологія (від грецької – ідея, форма, уявлення та логос – поняття, вчення). Політична ідеологія – це «система концептуально оформлених уявлень, ідей і поглядів на політичне життя, яка відбиває інтереси, світогляд, ідеали, умонастрої людей, класів, націй суспільства, політичних партій, громадських рухів та інших суб'єктів політики» [10, с. 140]. Залежно від особливостей системи ціннісних орієнтацій розрізняють такі ідейно-політичні течії: лібералізм, консерватизм, соціалізм, анархізм, націоналізм, соціал-демократизм, комунізм та ін. За змістом і спрямованістю своїх головних цілей ідеології бувають прогресивні й реакційні, демократичні й тоталітарні, світські й релігійні, за методами їхнього обґрунтування – радикальні й ірраціональні, за об'єктом впливу та методами поширення – універсальні та партикулярні [5, с. 343-344]. На основі обраної ідеології політичні партії розробляють партійну програму, яка, в свою чергу, декларується у документах і заявах партії та визначає її стратегію і тактику.

Соціальна або електоральна база партії складається з її прихильників. Одним із суттєвих чинників впливості партії є її широка електоральна підтримка в суспільстві.

Зазначені ознаки партій можуть слугувати підставою для їх типологізації. Політична наука оперує цілим різноманіттям підходів щодо класифікації політичних партій. Зокрема, за організаційною структурою виділяють централізовані та децентралізовані партії, за ідеологією – ліві (комуністичні), ліво-центристські (соціал-демократичні), центристські (ліберальні), право-центристські (неоконсервативні), праві (неофашистські), за методами поповнення – кадрові та масові, за методами і засобами діяльності – авангардні та парламентські, за статусною специфікою – легальні / нелегальні, правлячі або опозиційні, за соціальною основою – класові, міжкласові, партії соціальних груп тощо [7, с. 16-18].

У політичній системі партії відіграють важливі функції, які головним чином пов'язані із здобуттям, утриманням і реалізацією влади або її опозиційною діяльністю та захистом інтересів свого електорату.

Література:

1. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Макс Вебер / пер. з нім. Олександр Погорілий. – К.: Основи, 1998. – 534 с.
2. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз: монографія / Л. Гонюкова; за наук. ред. д-ра політ. наук Л. Є. Шкляра. – К.: НАДУ, 2009. – 392 с.
3. Демчишак Р. Проблема сутності політичних партій у працях класиків світової та української партології / Р. Демчишак // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – Львів: Видавництво національного університету «Львівська політехніка», 2009. – Вип. 21. – С. 6-10.

4. Зотова З. М. Политические партии и избирательный процесс / З. М. Зотова. – М.: РЦОИТ, 2002. – 176 с.
5. Каліберда Ю. Ю. Українська католицька народна партія та її діяльність в Західній Україні (1930–1939 рр.) / Ю. Ю. Каліберда // Матеріали IV міжнародної научно-практичної конференції «Образование и наука 21 века. – 2008». 17–25 октября 2008 г.– София: Наука и образование, 2008. – Т. 7: Право. История. – С. 74-76.
6. Михельс Р. Социология политической партии в условиях демократии / Р. Михельс // Диалог. – 1990. – № 3. – С. 50-59.
7. Мішук М. Б. Українська радикальна партія–Українська соціалістична радикальна партія: ідеологія, організація, політика (1918–1939 рр.): монографія / М. Б. Мішук. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 192 с.
8. Острогорський М. Демократия и политические партии / М. Острогорський. – М.: Госполитиздат, 1927. – 356 с.
9. Петришина-Дюг Г. Г. Поняття та сутність політичних партій / Г. Г. Петришина-Дюг // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2010. – Вип. 538: Правознавство. – С. 58-62.
10. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 1997. – 942 с.
11. Себайн Дж. Г. Історія політичної думки / Джордж Г. Себайн, Томас Л. Торсон; пер. з англ. – К.: Основи, 1997. – 838 с.
12. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: навч. посібник / Ю. Р. Шведа. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 528 с.